

AŞK

EDİTÖR
ÉRIC BLONDEL

ÇEVİREN
ÉSRA ÖZDOĞAN

ÉRIC BLONDEL

1942 doğumlu Fransız filozof ve çevirmen. Ecole Normale Supérieure'den mezundur. Sarbonne Üniversitesi'nde fahri profesördür. Nietzsche çalışmaları alanında uzmandır. Nietzsche Studien'in (Internationales Jahrbuch für die Nietzsche-Forschung, Berlin) bilimsel komitesinde üye olarak görev yapmaktadır. Ahlak felsefesi, müzik ve edebiyat teorisi alanlarında çalışmaları bulunmaktadır. Başlıca eserleri: *Nietzsche, Body and Culture* (1986); *Le Risible et le Dérisoire* (1988); *Le Problème moral* (2000).

ESRA ÖZDOĞAN

1973'te İstanbul'da doğdu. Saint Michel Fransız Lisesi'ni bitirdikten sonra Fransız Dili ve Edebiyatı okudu ve aynı alanda yüksek lisans derecesini aldı. 1994-2001 yılları arasında İstanbul Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı bölümünde üç yıl okutmanlık, dört yıl araştırma görevliliği yaptı. Çeşitli yayınevlerinde editörlük yaptı. Bir süredir fotoğraf alanında çalışmalarını sürdürüyor, aynı zamanda serbest yazarlık ve çevirmenlik yapıyor. Başlıca eserleri: Louis Althusser, *Tutsaklık Güncesi* (1999), Pascal Quignard, *Adı Dilimin Ucunda* (2005) Marguerite Duras, *Yann Andrea Steiner* (2006) Roland Barthes, *Eleştirel Denemeler* (2018) Georges Perec, *Paralı Asker* (2021).

İÇİNDEKİLER

13 | Giriş

BİRİNCİ BÖLÜM AŞK; BİRLİĞE ATILIM

- 44 | 1. NEŞİDELER NEŞİDESİ
'ÇÜNKÜ SEVGİ ÖLÜM GİBİ KUVVETLİDİR'
- 47 | 2. SOPHOKLES
AŞK; 'KARŞI KONULMAZ' EFENDİ
- 49 | 3. PLATON
'SEMBOL' AŞK; BİR BİRLİK ARAYIŞI
- 53 | 4. PLATON
AŞK; İYİ'NİN ÇEKİCİLİĞİ
- 57 | 5. PLATON
YOKSULLUKLA BOLLUĞUN OĞLU AŞK
- 62 | 6. AZİZ PAVLUS
'SEVGİM OLMAZSA'
- 65 | 7. DESCARTES
'BİLE İSTEYE BİRLEŞMEK'
- 68 | 8. MOLIÈRE
TAPINMA OLARAK AŞKIN BELİRSİZLİĞİ
- 70 | 9. SPINOZA
NEŞE OLARAK AŞK
- 73 | 10. MALEBRANCHE
İYİLİK AŞKI, BİRLEŞME AŞKI
- 76 | 11. LEIBNIZ
'SEVİLEN NESNENİN KUSURSUZLUĞUNDAN HAZ DUYMAK'
- 80 | 12. ROUSSEAU
'DÜNYADAKİ TEK KADIN'

- 82 | 13. ROUSSEAU
“SENSİZ VAROLABİLECEK Mİ RUHUM?”
- 84 | 14. BALZAC
İLK SARSINTI: KARŞI KONULMAZ BİR İTKİ
- 87 | 15. ZORN
AŞK YOLUYLA KURTULUŞ

İKİNCİ BÖLÜM SEÇİM

- 91 | 16. PLATON
BÜTÜN VE PARÇA
- 94 | 17. MOLIÈRE
DON JUAN: FETİH VE SADAKATSİZLİĞE ÖVGÜ
- 100 | 18. ROUSSEAU
“BU SEFERKİ AŞKTI.”
- 105 | 19. STENDHAL
BİLLURLAŞTIRMA
- 109 | 20. KIERKEGAARD
DON JUAN: AŞK FİRARDA
- 113 | 21. PROUST
BİR BAŞKA DÜNYA
- 120 | 22. FREUD
AŞK; BİR ‘KLİŞE’NİN YİNELENMESİ
- 125 | 23. FREUD
‘İLK BAŞTA ANNEDEN ALINAN BİÇİMİYLE AŞK’
- 128 | 24. THOMAS MANN
BİR ÇOCUKLUK ANISI

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM BAĞIŞ

- 132 | 25. ARISTOTELES
DOSTLUK VE İYİLİKSEVERLİK
- 135 | 26. MEISTER ECKHART
AŞK TANRI’DA BARINIR

- 138 | 27. DESCARTES
HOŞLANMA, DOSTLUK VE İBADET
- 141 | 28. SPINOZA
DÜŞÜNSEL TANRI AŞKI
- 145 | 29. GUILLERAGUES
AŞK, MUTLAK TUTKU
- 150 | 30. BALZAC
İHANETE UĞRAYAN BABA SEVGİSİNİN İSTIRAPLARI
- 154 | 31. KANT
AŞK BİR ÖDEV OLABİLİR Mİ?
- 159 | 32. KIERKEGAARD
EVLİLİKTE AŞKIN YARARLARI
- 162 | 33. LEVINAS
SONSUZ OLARAK BAŞKALIK VE AŞKIN ANLAŞILMAZLIĞI

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ATEŞ VE İSTIRAP

- 166 | 34. LUCRETIVS
EROTİK; ETKİSİZ ŞİDDET
- 170 | 35. RACINE
ÖLÜMCÜL ATEŞ
- 174 | 36. ROUSSEAU
ŞEHVETLE GELEN MUTLULUK
- 177 | 37. HUGO
AŞK TANRIDIR
- 182 | 38. PROUST
KALP ADINI VERDİĞİMİZ O KÜÇÜK ORGAN
- 185 | 39. THOMAS MANN
ÇILGIN AŞIK
- 188 | 40. SCHOPENHAUER
CİNSEL İÇGÜDÜNÜN MUTLAK GÜCÜ VE İŞKENCELERİ
- 192 | 41. STYRON
KUDURGANLIK VE BİR MAÇ GİBİ DEĞERLENDİRİLEN AŞK
ÜSTÜNE

BEŞİNCİ BÖLÜM
YANILSAMA: AHLAKÇILAR

- 195 | 42. LUCRETİUS
AŞKIN BEYHUDELİĞİ
- 198 | 43. LUCRETİUS
KÖR AŞK
- 201 | 44. AZİZ AUGUSTINUS
AŞK AŞKI
- 204 | 45. PASCAL
KLEOPATRA'NIN BURNU
- 209 | 47. ROUSSEAU
DOĞAL OLMAKTAN ÇOK TOPLUMSAL BİR OLGU
- 218 | 48. SCHOPENHAUER
AŞK, ALDATMACA: BİREYE KARŞI TÜRÜN İSTENÇİ
- 226 | 49. NIETZSCHE
AŞK: ÖZVERİ Mİ, BENLİĞİ KORUMAK MI?
- 230 | SÖZLÜKÇE
- 261 | KAYNAKÇA
- 267 | DİZİN

GİRİŞ

“In questo mondo, il quadro non è tondo...”¹

Don Giovanni

“Bir hayal gibiydi” (Flaubert, *Duygusal Eğitim*). Aşk: İlk başta bir parıltı, göz kamaştırıcı bir ışıltı. Mucize, göklerin bir bağıışı, büyülenme, gösterişli bir armağan, hayranlığa varan bir şaşkınlık. Yalnızca sanatçılar ve belki de âşıklar kayda değer bir şey söyleyebilir bu konuda. Çünkü umulmadık bir karşılaşma, beklenmedik bir rastlantı, yitirilen bir şeye, gümüş bir paraya, bir oğula (*Luka*, 15: 3-32), sağlığa kavuşmanın sonsuz mutluluğu kadar coşku verici bir neşedir aşk, ‘yakalanan zaman’dır (Proust), kimi zaman da saçma sapan bir olay: “Aşkın verebileceği en büyük mutluluk, sevilen kadının elini ilk kez tuttuğunuz o andır...” (Stendhal, *Aşk Üstüne*). Öylesine ani bir neşe ve aydınlanmadır ki soluğu kesilir insanın, şaşkınlıktan donakalır, neşe saçır etrafına. “Ve her sabah ışıltı ışıl, bulutsuz bir gün yükseliyordu onlar için” (Racine, *Phèdre*).

Genelde ‘yıldırım aşkı’ndan söz edilir (mucizelere hakkını vermeyen şu beylik lakırdı). ‘Bir anda’ demeye gelir bu. Aslında aşk çoğu kez hazırlıksız yakalar, içten içe bekleniyor olsa da, olmadık anda köşeye kısıtır insanı. Paha biçilmez bir şey için geliştirilen dil de inceliklidir: Molière, dalgasını geçer ama başlangıçta usul usul, ‘sinsice’ yaklaşır aşk; ses etmez ve sonra, bir anda, yıldırım oracıkta çarpıverir. O şiddetli sarsıntının cereyanına kapılır insan, şaşkına

¹ Mozart’ın Don Giovanni operasından; tam hâli şöyledir: “Madama, veramente, in questo mondo concio, sia cosa, quando, fosse che, il quadro non è tondo.” [Madam, doğrusu, içinde yaşadığımız şu tuhaf dünyada, karenin daire olmadığı kesin olarak söylenebilir.] Burton D. Fisher çevirisinden. (Tr. Ed.)

döner ve henüz kendine gelememişken bir şimşek çakıverir, göz alır ve kısa ya da uzun bir süreliğine kör eder onu. Bas-kın, kargaşa: Yitip gitmiş (çılına dönmüştür), hiçbir şeyin farkında değildir, ama sonunda süklüm püklüm, bir darbe aldığını fark eder. İş işten geçmiştir: Bu his (bir yaranın verdiği acı ya da ani bir esrimenin sonsuz mutluluğu) ilk anda hissedilmeyen, neden sonra fark edilen ve daha sonra acıtan, alevlenen, azan ve kimi zaman ‘asla kapanmayan’ (Wagner, *Parsifal*) şu ince uzun bıçak yaralarını andırır.

Darbe, yara, afallama, aydınlanma, ateş: O çok eski ama ‘sürekli yenilenen’, deniz gibi hep yeni kalan imgeler. Sarsıntı, zincirleme tepkiler uyandırır, duygu denir bunlara; arzu, tutku denir. Gözlerin, kalbin, kulağın, bütün bedeninin sabırsızlığında bile hemen fark edilen şu çaba (*conatus*), uzamın ve zamanın ötesine şu *geçiş* (sevgilinin kendini gösterdiği vakitleri, mektupları, telefon zilini kollayarak), tek bir nesneye yoğunlaşma, aniden ve (nihayet) keşfedilen bir İthaka²’ya² duyulan şu özlem, aşkın ve arzunun coşkusu ve gerginliğidir.

Beklenmedik bir sarsıntı sonucunda bir İyilik olarak, bir vatan ve dünyanın merkezi olarak keşfedilen bu varlığın çekiciliğinin kaynağında ne vardır peki? Lucretius, ironik ve gösterişli bir kuşkuyla şu çelişkili olguya dikkat çekmiştir: Yaralılar her zaman ‘darbeyi’ (*ictus*) indirenin ve ‘yara’nın (*vuln-ı-s*) bulunduğu yana ‘düşerler’ (*cadunt*) (*De Rarum Natura*, IV, 1049-1057). ‘Yara’, ‘ateş’ ya da ‘alev’; miadını doldurmuş bu eğretilemelere gülüp geçmeyelim. Bugün hâlâ aşka ‘düşüyoruz’, ‘abayı yakıyoruz’, ‘tutulmuş’ oluyoruz, ‘tutkunum’, ‘vurgunum’ –yani ‘vuruldu’– diyoruz.

‘Vuruldu’: ‘Aklımı yitirdim’ demenin güncel karşılığı. Aşk sarsıntısıyla birine ‘deli divane’ olunur. Âşık, tıpkı bir deli gibi kendinde değildir, açıklanmaz, akla sığmaz ya da bilinçsiz hisler içindedir; aldığı darbelerden acı çekiyormuşçasına yaşar heyecanlarını, kimi zaman (çoğunlukla yok

² İthaka: Odysseus’un yurdu olan ada. (Yay. Haz.)

BİRİNCİ BÖLÜM AŞK; BİRLİĞE ATILIM

I

NEŞİDELER NEŞİDESİ

‘ÇÜNKÜ SEVGİ ÖLÜM GİBİ KUVVETLİDİR’

Eski Ahit’in bu kitabı, sözcüğün dinsel anlamıyla bir ‘neşide’den önce bir aşk şarkısıdır. Geleneğin İncil’in tamamlayıcı parçalarından biri saydığı kanonik metinler arasındadır. Ne var ki, kimi zaman yalnızca belli bölümleri ya da örtmeceli çevirileri vererek metni sansürlemekten hoşnut kalmayan karanlık ve aşırı ilkeci zihniyetler, içeriği yumuşatmaya, bu tutku dolu şiirde dile getirilen aşkın, Tanrının Hristiyanlığa duyduğu sevgiyi simgelediğini öne sürerek bu tutkunun ateşini söndürmeye çalışmışlardır. Teolojik bir söylem değil bizimkisi, ama burada ne pahasına olursa olsun aşkının bir işaretini aramadan önce, (inançlı yazarlar kadar Nietzsche ve Gide gibi dine uzak isimler tarafından da sık sık örnek alınan) bu harika şiirin yoğunluğuna, dokunaklı güzelliğine ve insan cinselliğini dile getirme biçimine duyduğumuz hayranlığı belirtmek yerinde olur. Belki de Gelenek, bu metni kanonik yapı içine alarak Tanrının sözü İncil’in, insanı erotik ve kösnül yanları da dâhil, varoluşunun bütün görünümleri içinde ele alıp tanıttığını göstermek istemiş ve kutsal metinlerin kendilerinden sorulduğunu düşünen bütün o çileci geleneklere göz kırpmıştır. Ayrıca, hem lirik bir metin hem de bir neşide olan bu ilahinin, insanın Tanrıya ve Tan-

rının Hristiyanlığa, yani onun adı etrafında bir araya gelmiş bütün insanlara duyduğu aşkı simgesel olarak betimleyebileceği doğru olsa bile, Neşideler Neşidesi, sanki metinde cinsel hazların getirdiği coşku, tinsel bir birleşmenin getireceği aşkınlık arayışına denk düşüyormuşçasına, ne kadar içkin ve insani olursa olsun, aşkın amacında belli bir aşkınlığın bir o kadar yeri olduğunu ve belki de insanı o yola götürdüğünü de gösterir. Tersine bir biçimde, Skolastikten bu yana, Descartes ya da Malebranche'tan Simone Weil'e kadar felsefenin tekrar tekrar ele aldığı Hristiyanlık öğretisi, İncil'in taşıdığı mesaj söz konusu olduğunda, Tanrı aşkının gerçekte insanın yakınındakine duyduğu aşktan, insan aşkıdan başka şey olmadığını ve âşıkların aşkının, tüm görünüşleri içinde, en azından hakiki bir bağış olarak iyiliği de beraberinde getirdiğini belirtecektir.

NEŞİDELER NEŞİDESİ¹

“ Delikten uzattı elini sevgilim,
Ve içim oynadı onun için.
Ben kalktım sevgilime kapıyı açayım diye. [...]
Sevgilim benimdir ben de sevgilimin.

Zevkler içinde, ey sevgilim,
Sen ne güzelsin ve ne şirinsin.
Bu senin boyun hurma ağacına,
Memelerin de salkımlara benziyor.
Hurma ağacına çıkayım,
Dallarını tutayım, dedim;
Memelerin üzüm salkımları gibi olsun,
Solğunun kokusu da elma gibi,

¹ *La Saint Bible qui comprend l'Ancien et le Nouveau Testament*, trad. L. Segond (modifiée), 1910, chap. V, versets 1-5, chap. VI, verset 3, chap. VII, versets 7-13 et chap. VIII, versets 1 et 6-7.

Ve ağzın en iyi şarap gibi,
 O şarap ki, uyumakta olanların dudaklarından kayıp,
 Sevgilim için dümdüz akar.
 Ben sevgiliminim;
 Onun özlediği de benim.
 Gel sevgilim, çıkalım kıra;
 Köylerde geceliyelim.
 Sabahleyin erken bağlara gidelim;
 Bakalım asma tomurcuklarını verdi mi,
 Çiçeği açıldı mı,
 Ve narlar çiçeklendi mi;
 Orada sevgimi sana bildireyim [...]

Keşke sen bana,
 Anamın memelerini emmiş kardeş gibi olaydın!
 Dışarıda seni bulunca,
 Ben seni öperdim;
 Beni de kınamazlardı [...]

Beni kendi yüreğin üzerine bir mühür gibi,
 Kolunun üzerine bir mühür gibi koy;
 Çünkü sevgi ölüm gibi kuvvetlidir;
 Kıskançlık ölümler diyarı gibi serttir;
 Onun alevleri, ateşin alevleri,
 Yakıp bitiren alev.
 Sevgiyi büyük sular söndüremez;
 Ve ırmaklar onu bastıramaz.”²

² Türkçesi: Kitab-ı Mukaddes, *Eski ve Yeni Abit*, Kitab-ı Mukaddes Şirketi, İstanbul, 1985.

DİZİN

A

adaletin ilkeleri 78
Afrodit 23, 47, 48, 58, 59, 171, 243
ahlak 63, 87, 94, 157, 158, 166, 220, 221, 222, 243, 244, 256, 257, 259; ~ ilkesi 78, 157
ahlaki: ~ aşama 110; ~ saygınlık 146; ~ çekicilik 204; ~ değer(ler) 87, 94; ~ değerlendirme 174; ~ edim 154
aile: ~ bağları 47; ~ gelenekleri 39; ~ trajedileri 212
aktarım 120, 121, 123, 240, 242
algılanabilir güzellik 18
ana baba aşkı 16
Anakreon 199
anlatım biçimi 16
anne imgesi 21, 127
anormallik 26
Aristophanes 21, 40, 49, 50, 82, 163, 165, 243
Aristoteles 18, 28, 57, 132, 133, 162, 231, 239
Aristotelesçileştirme 38
Arkhilokhos 199
arzu(lar) 14, 16, 18, 20, 22, 23, 27, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 42, 47, 48, 53, 54, 58, 65, 66, 71, 72, 77, 79, 84, 87, 99, 104, 114, 117, 121, 134, 135, 163, 164, 169, 188, 193, 195, 198, 201, 202, 209, 215, 218, 219, 220, 224, 228, 230, 231, 232, 234, 235, 236, 243, 245, 246, 248, 249, 250, 253, 255, 258; ~nun arzusu 77; ~nun dönüşümü 126; ~nun göstergeleri 29; ~nun mutlak gücü 189; ~nun niyeti 164
arzulama 165, 201
arzulu özne 16
âşıklık hâli 105
aşırı duyarlılık 183
aşk: ~ acısı 32; ~ ahlaki 214; ~ aktarımı 123; ~ biçim(ler)i 16, 57, 121; ~ duygusu 214; ~ güceniikliğı 34; ~ hâli 123, 124; ~ın bilinçdışı modeli 81; ~ın boğucu sıkıntıları 25; ~ın boşluğu 20; ~ın kavramsal birliğı 16; ~ın kökten olanaksızlığı 32; ~ın nesnesi 256; ~ın önel gerçekleri 49; ~ın özü 32, 36, 136; ~ın şiddeti 168; ~ın yasaları 47,

215; ~ın zaafıları 215; ~ mektupları 15, 253; ~ sanatı 15; ~ tutkusu 198; ~ yanılması 40, 42, 70; ~ yaşamı 122
aşkınlık 33, 42, 44, 45, 57, 147, 163, 164, 165, 186, 234, 235, 253
aydınlanma 13, 14
ayırt etme yetisi 210
ayrılık 31, 32

B

baba sevgisi 139
bağış 29, 36, 45, 77, 132, 135, 139, 146, 155, 156, 159, 226, 239
bağışlama 151
bağışlayıcı aşk 133
bağlanma 28, 37, 38, 57; ~ hissi 28
Balzac 9, 10, 42, 80, 84, 85, 86, 150, 151, 153, 213
bastırılmış itkiler 123
bastırma 16, 34, 123, 234, 235, 236
başarısızlık tehdidi 32
Batı: ~ ahlakı 234; ~ geleneğı 58
batıl inancı 226
beden 17, 36, 37, 55, 63, 66, 95, 110, 220, 222, 234, 235, 243, 244, 255, 259; ~in edim gücü 71
bedensel mutluluk 88
Beethoven 15, 194
ben ideali 256
benğı dişilik 228
benliğı indirgeme 162
benmerkezcı oyun 114
benzersizin aşkınlığı 43
Bergson 192
Bernhard, Thomas 38, 87
bilgelik 18, 57, 59, 126, 213, 259
bilgi 59, 210
bilgisizlik 59
bilinç 106, 122
bilinçaltı 21, 39, 122
bilinçdışı 80, 81, 123, 177, 219, 240, 241, 249; ~nun düzeni 128; ~nın oyunları 128
bilinçli: ~ duygulanımlar 37; ~ düşünceler 218
bilinçsiz itkiler 37
bilinçsizlik 20

billurlaştırma 10, 25, 74, 105, 107, 108,
128, 183, 252
bireyselleştirici seçim 247
birleşme: ~ aşkı 29, 73, 74, 75; ~ bilinci 28;
~ hedefleri 32
boşluğun çekiciliği 195
Brahms 15
burjuva 87, 89, 212, 252; ~ dramları 212

C

cevher 62
ceza korkusu 256
Chamfort 21, 38, 40, 251, 259, 260
Chanson 15
Chrobak 38
cinsel: ~ açlık 189; ~ arzu(lar) 193, 221,
235, 243, 249; ~ aşk 88; ~ gereksinim
37; ~ hazlar 166; ~ içgüdü 190, 191; ~
içtepi 223; ~ ilişki(ler) 190, 192, 243
cinsellik 32, 33, 37, 57, 87, 88, 89, 90,
166, 168, 189, 209, 219, 220, 234, 239,
243, 244, 248
cinsiyetler 227, 251
Corneille 15, 146, 147, 204, 206, 241

Ç

çağrışımların rastlantısallığı 105
Çaykovski 15
çelişkilerin düzenli oyunu 34
çıkar gütmeme 20, 139, 226
çılgin aşk 36
çiftleşme 52
çileci ideal 220
çocuk aşkı 16
çocuksu sabitlenmeler 128
çoğaltma 61, 114, 118

D

deneyim 260
Descartes 9, 10, 25, 26, 27, 28, 29, 37, 45,
63, 65, 66, 70, 72, 74, 77, 106, 128, 132,
135, 138, 139, 146, 155, 231, 232, 234,
235, 238, 246, 253, 256
Descartesçı: ~ ayırım 139; ~ dil 138; ~ edim 66
devinim 65, 230
devletin yasaları 47
dış: ~ neden fikri 72; ~ nesneden etkilenme 36
dil sürçmesi 40
din 19, 68, 178, 207, 234, 253
dinsel biçem 177
dogmalar 62
doğa 20, 24, 35, 36, 48, 57, 136, 142, 164,
168, 186, 189, 193, 196, 199, 213, 224,
225, 237, 238, 255
doğurma sevgisi 61

dondurucu kaygı 25
dost aşkı 16
dostluk(lar) 28, 54, 57, 103, 116, 132, 133,
138, 139, 140, 155, 235, 238, 239, 249
Dostoyevski 16, 147, 213, 236, 248
duyarlık kültürü 211
duygu(lar) 14, 16, 25, 28, 30, 31, 57, 65,
70, 79, 84, 100, 101, 102, 103, 104,
120, 123, 133, 135, 136, 145, 148, 154,
157, 174, 196, 209, 210, 211, 214, 219,
220, 222, 231, 232, 234, 239, 241, 245,
247, 249, 251, 254, 255, 256, 257
duygulanım(lar) 15, 24, 29, 30, 31, 32, 35,
37, 57, 71, 84, 120, 135, 144, 157, 221,
231, 238, 239, 240, 242, 243, 249, 256
duygulanma 65, 84, 239, 256; ~ yetisi 65, 84
duygusal: ~ bilinçlenme 121; ~ olgu 23; ~
seçimler 125
duyum nesnesi 20
duyumlarüstü: ~ aşkınlık 177; ~ yasa 22
duyumsama 30, 84
düş kurma yetisi 37
düşler 34, 39, 179, 196
düşsel çıkarsızlık 77
düşünme: ~ biçimi 159; ~ yetisinin özve-
risi 19
düşünsel Tanrı aşkı 18, 141, 143
düzen: ~ aşkı 74; ~e çağrı krizleri 34

E

Eckhart 10, 135, 136
edilgenlik 19
ego 29, 39, 139
eğretileme(ler) 114, 240
Elmire 68
Empedokles 32, 233
emzirme teminatı 219
enerji 22, 36, 214, 232
Epikharmos 134
Epikuros 189, 230
Epikuroşçu: ~ huzur 174; ~ maddecilik 38
erdem(ler) 35, 37, 62, 70, 83, 134, 230,
256, 258
ereklilik 36
Eros 24, 33, 47, 48, 57, 62, 189, 233, 235, 243
erotizm 109, 193, 198, 243, 244, 245
estetik 15; ~ seyir 231
eşitlik ilkesi 158
eşsizlik 37; ~in keşfi 27
etimoloji 231
evlat aşkı 16
evlenme çağı 219
evlilik 31, 94, 109, 110, 159, 160, 244, 246
evrensel yasalar 158
evrim 32

F

fantazmalar 122, 195, 196
 fantezi 19, 230, 244, 250
 fatihlerin tutkusu 30
 felsefe 4, 15, 18, 57, 58, 220
 feminizm 227
 Fielding, Henry 37
 fizik 22, 214
 fiziksel: ~ değerler 84; ~ tutku dili 68
 fizyoloji 232
 fizyolojik: ~ doyum 38; ~ zorunluluk 39
 flört 128
 Freud 10, 15, 17, 21, 30, 32, 33, 38, 39, 40, 50, 58, 88, 106, 120, 121, 125, 126, 129, 185, 189, 195, 219, 221, 224, 230, 231, 233, 235, 236, 240, 241, 242, 248, 249, 250, 251, 253, 256, 258

G

Gardner, Ava 253
 gebelik 219
 gelenek 18, 44, 211, 214
 gereksinim(ler) 37, 38, 39, 53, 57, 163, 164, 165, 213, 230, 245, 255
 geri dönme sıkıntısı 164
 Gide 44
 gizil ruhsal çatışmalar 121
 gnostisizm 234
 gönül: ~ hoşluğu 74, 156; ~ kayması 18, 132
 gönüllü kölelik 24
 ödev 47, 67, 154, 155, 156, 254; ~ bilinci 154
 gurur 20, 102, 202, 230, 251
 güç istenci 20, 39, 58, 139, 227, 232
 güldürü 36, 207
 gülmeler 65
 günahkârlık 166
 güneş aşkı 16
 güzellik(ler) 61, 69, 95, 98, 113, 116, 167, 196, 202, 207, 208, 214, 230, 234, 255; ~in algılanışı 114; ~e duyulan aşk 16

H

hadım etme 249
 hakikat(ler) 16, 18, 64; ~ aşkı 18
 hayalgücü 35, 39, 101, 147, 193, 195, 198, 204, 215, 217
 hayranlık 19, 73, 100, 147, 167, 174, 175, 192, 214, 222, 252, 256
 hayvan aşkı 16
 haz 27, 29, 39, 76, 77, 78, 79, 81, 95, 105, 106, 107, 108, 110, 111, 118, 142, 157, 163, 165, 167, 175, 187, 196, 203, 235, 243, 246, 249, 258; ~ alma istenci 163; ~ bulan özne 76

Hegel 19, 28, 31, 77, 159, 162, 231, 234, 243
 hetero aşk 16
 heves 19, 168, 210, 230, 232
 heykel 15
 hiçleme 53
 hiçlik 34; ~in keşfi 41
 Hobbes 209, 231, 232, 234, 251
 Homeros 37, 51, 228
 homoseksüel aşk 16
 hoşlanma 28, 138, 239, 248, 249
 Hristiyanlık hilesi 62
 Hugo 11, 19, 147, 177, 178, 231
 Hume 234, 256

İ

ibadet 10, 138, 139, 140, 146, 239, 248, 253
 içgüdü(ler) 22, 190, 191, 209, 220, 230, 232, 249
 içkinlik 36, 57, 165, 233
 idealleştirilmiş imge 41
 idealleştirme 25, 255
 ideoloji 41
 idoller 257
 içdiş etme edimi 249
 iktidar 16, 23, 211, 254; ~ aşkı 16, 23
 iman 64, 228
 imge(ler) 14, 39, 40, 81, 106, 114, 196, 216, 231, 244, 250, 252
 imgelem 20, 33, 36, 37, 105, 106, 113, 114, 128, 204, 241, 244, 248, 249; ~ gücü 20; ~in belirsizliği 114; ~in oyunu 250
 insan: ~ aşkı 16; ~ doğası 209; ~ın yapısı 52; ~ sevgisi 63, 74, 133, 157, 221, 226, 235, 252
 insanlık fikri 158
 insanseverlik 157
 intihar girişimleri 185
 İskender 96, 99
 istem fikri 66
 istem dışı aşk 171
 istenç(ler) 16, 23, 30, 67, 70, 104, 106, 189, 191, 218, 219, 220, 230, 232, 243; ~in amaçları 23
 istençli eylem 71
 istikrar 94, 111
 iyi niyet 36, 63, 78, 154
 iyilik 29, 30, 36, 53, 62, 63, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 106, 132, 134, 139, 141, 146, 154, 155, 157, 229, 235, 246, 258; ~ aşkı 29, 63, 73, 74, 75, 77, 106, 139, 155, 221, 246
 iyilikseverlik 10, 25, 132, 135, 157, 158, 221, 222, 227, 247

J

Janseniusçuluk 170

Juan, Don 10, 24, 26, 30, 94, 95, 96, 97, 98, 109, 110, 111, 112, 159, 168, 202, 238, 259

K

kadın(lar): ~ aşkı 16; ~in anonimliği 95

kalp: ~in ölümü 34; ~in yanılması 183

kaniş aşkı 16

Kant 10, 29, 53, 63, 77, 132, 133, 139, 154, 155, 156, 157, 234, 243, 246, 256

katıksız sağduyu 19

kendi: ~nden geçme 20; ~nden vazgeçme 30, 146, 247; ~ni sevmeye 39; ~ni tamamlama arzusu 17

kentsoylu kuralları 185

kesteane şekeri aşkı 16

Khallimakhos 199

kıskançlık 46, 209, 246, 247, 248, 254

Kierkegaard 15, 26, 96, 109, 110, 111, 139, 159, 160

kişisel: ~ bağlılık 210; ~ vicdan 47

klasik Yunan 47

korku 65, 256

kuramsal aklın alıştırılmaları 15

kusursuzluk(lar) 19, 66, 73, 74, 75, 76, 91, 95, 106, 108, 138, 143, 198, 208, 234, 246, 257; ~ ilişkileri 73

kültür 20

L

La Fontaine 260

Madam de Larnage 174, 176

La Rochefoucauld 19, 34, 41, 145, 210, 217, 251, 252, 260

Lacan 21, 22, 50, 53, 226, 230

Leibniz 19, 29, 42, 76, 77, 78, 96, 97, 132, 139, 155, 231, 232, 237, 238, 246, 247

Levinas 162, 163, 164, 165, 221, 230

libidinal donanım 123

libido 22, 36, 57, 122, 186, 189, 219, 221, 235, 243, 248, 249, 250

Lied 15

Locke 76

Lucretius 14, 20, 24, 25, 38, 48, 163, 164, 166, 167, 168, 174, 189, 190, 192, 193, 195, 196, 197, 198, 199, 207, 209, 230, 251, 254, 255, 258

Luther 16

M

Macchiavelli 231

mahremiyet 192, 200

Malebranche 9, 29, 37, 45, 63, 73, 74, 77, 106, 132, 139, 155, 246, 254

maniheizm 234

Mann, Thomas 10, 26, 32, 49, 128, 129, 131, 185, 186, 187, 221, 234, 249, 258, 259

mantık dışı çağrışımlar 128

manyalar 185

Mars 62, 87, 88

Marx 162

masallar 15

mastürbasyon 39

Maurois, André 34

menfaat 156

menopoz öncesi 219

metafizik 17, 18, 19, 21, 22, 32, 36, 39, 48, 50, 66, 80, 82, 85, 141, 162, 163, 164, 171, 177, 218, 231, 248, 258; ~ bilgi 36; ~ yalnızlık 17

Michelet 18

minnettarlık 155

Mitchell, Eddy 253

mitos(lar) 20, 22, 49, 125, 126

modern fizik 89

Molière 13, 25, 27, 40, 94, 97, 145, 207

monad 26, 237

Montaigne 37, 42, 209, 238

Monteverdi 15

Moravia, Alberto 38

Mozart 41, 96, 110, 112, 237

mutlak: ~ arayışı 147; ~ aşk 18; ~ aşkınlık 162; ~ bağlılık 151; ~ yaşamsal amaç 87
mutluluk 13, 16, 35, 70, 73, 76, 77, 78, 79, 88, 114, 118, 133, 143, 174, 177, 180, 182, 184, 213, 223, 238, 241, 253, 260
mülkiyetçilik 162
müzik 15, 16

N

Napoleon 260

narsisizm 39, 226, 251, 252

narsist: ~ nedenler 28; ~ saplantıları 40

nefret 35, 65, 78, 91, 120, 142, 149, 171, 210, 214, 217, 232, 237, 238, 242, 250, 255

nesnenin değerleri 30

neşe 9, 13, 22, 24, 66, 70, 71, 72, 136, 143, 168, 176, 183, 232

nevrotik: ~ aşk 257; ~ bağlılık 16; ~ yanılma 50

nevroz 34, 39, 249, 251

Newton 89

Nietzsche 15, 20, 24, 30, 39, 42, 44, 58, 62, 70, 87, 139, 142, 188, 220, 221, 222, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232,

- 233, 234, 235, 236, 238, 243, 245, 248, 255, 256, 258, 259
- O
- Oidipus kompleksi 39, 50, 80, 236, 249, 254
- Oidipuşçu çatışmalar 122
- olası yetiler 62
- ortak dil 42
- Ö
- ödleklilik 113, 245
- ölüm 9, 16, 19, 22, 32, 44, 46, 49, 87, 125, 127, 138, 147, 149, 152, 214, 259
- ölümsüzlük 57, 58, 61
- öteki: ~nin arzusu 77; ~nin imgesi 39; ~yle birleşme 28
- özensiz güzellik 207
- özgeci aşk 226
- özgecılık 20, 28, 30, 77, 139, 221, 226
- özgürlük 23, 27, 96, 243; ~ hevesi 23
- özlem duygusu 164
- özne 16, 76, 129, 198, 248, 256
- özsaygı 20, 40, 195, 202, 206, 230, 251, 252
- özseverlik 39, 101, 230, 231, 251, 252
- özveri 29, 30, 77, 138, 139, 146, 221, 226, 227, 233
- P
- Parkalar mitosu 125
- Pascal 11, 15, 20, 27, 35, 171, 204, 205, 206, 230
- Aziz Pavlus 9, 30, 62, 63, 64, 78, 85, 87, 171, 222
- pişmanlık 65, 82, 86, 175, 242
- Platon 9, 10, 15, 18, 19, 21, 22, 33, 39, 49, 50, 52, 53, 54, 56, 57, 58, 61, 65, 66, 85, 91, 92, 93, 96, 138, 165, 188, 199, 221, 225, 230, 231, 233, 234, 235, 239, 246, 251, 253
- Platoncu: ~ çilecilik 202; ~ Hristiyan ahlak 220
- Platonculuk 234
- platonik aşk 16, 88
- Plutarkhos 24
- Da Ponte 41, 96, 110
- pornografi 192, 244
- Proust 10, 13, 15, 23, 27, 31, 39, 40, 84, 106, 113, 114, 115, 119, 167, 182, 183, 184, 198, 231, 241, 248, 259
- Prudhomme, M. 25
- Prynne, Hester 171
- psikanalitik tedavi 121
- psikanaliz 50, 120, 236, 242
- psikolojik çağrışım süreci 255
- psikosomatik olgu 185
- psikoz 34, 36
- putlar 62, 231
- R
- Racine 13, 48, 145, 170, 171, 172, 213, 216, 241, 248
- rastlantısal: ~ aşklar 38; ~ bağıntılar 105
- resim 15
- rıza 65, 72
- Ricoeur, Paul 32
- ritüeller 185
- romanlar 15, 210, 212, 244
- Romantizm 195, 258
- Rousseau, Jean-Jacques 9, 10, 11, 15, 20, 23, 24, 31, 33, 39, 40, 80, 81, 82, 83, 84, 100, 101, 102, 113, 145, 156, 160, 174, 175, 192, 195, 209, 211, 212, 213, 214, 216, 217, 226, 230, 231, 236, 242, 244, 251, 252, 259, 260
- Rönesans 49, 116
- ruh 17, 87, 140, 165, 177, 179, 222, 232, 243, 252
- ruhsal: ~ titreşimler 15; ~ yaşam 250
- Rus öpücüğü 221
- rüyalar 36, 240
- S
- sadakat 94, 245
- sadakatsizlik 31, 32, 245
- sahiplenme 101, 168, 209
- sahte iyilikler 20
- sanat aşkı 16
- saplanma 250
- saplantı 100, 244, 250
- Sappho 199
- Sartre 53, 162, 195
- saygı 74, 75, 94, 157, 162, 216, 253, 257
- Schiller 30
- Schopenhauer 10, 11, 15, 18, 20, 23, 25, 37, 38, 42, 188, 189, 193, 196, 204, 218, 219, 221, 222, 223, 225, 230, 231, 232, 234, 238, 248, 251, 258
- seçim 17, 18, 19, 20, 34, 36, 80, 94, 95, 125, 126, 209, 215, 219, 247; ~ sıkıntısı 19
- sembol 49, 58; ~ ormanı 58
- sevgi 9, 19, 44, 46, 52, 59, 60, 61, 62, 64, 78, 140, 154, 155, 156, 157, 175, 235, 249, 252
- sevişme biçimi 16
- Shakespeare 15, 33, 171, 248, 249, 251
- simgesel kişilikler 126
- sinema 15, 210, 244
- sinir sistemi 185
- Sirius 35

siyasi nevroz 251
 Sokrates 49, 61, 223
 sonsuz: ~ mutluluk 13, 14, 16, 36; ~ tutku 34
 Sophokles 9, 47, 249
 sorumsuzluk 32
 soyut düşünce 42
 soyutlama 37, 159, 165
 Spinoza 15, 18, 19, 22, 24, 27, 35, 36, 37, 39, 70, 71, 141, 142, 189, 201, 222, 230, 231, 232, 234, 235, 239, 246, 251, 254, 255, 256, 257
 Stendhal 10, 15, 16, 22, 27, 74, 105, 106, 107, 213, 233
 Stendhalci billurlaştırma 25
 Styron, William 192

Ş

şarap aşkı 16
 şehvet 159, 166, 174, 175, 176, 168, 174, 196, 220, 225
 şiddetli arzular 193
 şiir 15
 şiirsel söz 42
 şiirsellik 182, 241

T

takıntılı aşk 35
 Tanrıbilimsel tapınma dili 68
 tanrısal: ~ mutluluk 68; ~ güzellikler 69
 tanrılaşdırma 23
 tapınma 9, 68, 180, 252, 253
 tapınmacı hayranlık 29
 Tartuffe 68, 69, 207, 234
 tasarısı 53
 tekelcilik 28
 temsil 76, 106, 136, 150, 159, 162, 190, 200, 218, 230, 236, 256
 tensel: ~ arzu 77; ~ aşk 29, 77, 88, 246; ~ hazlar 196; ~ parçalanma 22
 tercih 17, 18, 80, 151, 198, 205, 209, 214, 219
 terk edilme 32
 teşhircilik 192
 tin 24, 36, 37
 tinsel aşk 88
 tiyatro 15, 68
 Aquinolu Tomasso 139
 Tolstoy 16, 213
 toplum 40, 47, 82, 210, 213, 252
 toplumsal: ~ baskı 20; ~ karşılaştırma ölçütleri 40; ~ uzlaşmalar 20
 töretanimazlığı 220
 tözün çekirdiği 26
 Troya atı 228
 tutku(lar) 10, 14, 16, 19, 20, 22, 24, 29, 31, 34, 44, 65, 66, 67, 68, 70, 74, 85,

88, 101, 104, 107, 143, 145, 146, 159, 167, 169, 170, 171, 174, 188, 195, 198, 210, 216, 217, 222, 227, 232, 234, 235, 236, 248, 251, 253, 254, 255, 256, 257
 tutkulu aşk 82, 146, 188, 254
 tutkusal seçimler 40

U

umut 24, 107, 132, 135, 136, 137, 149, 151, 187, 195, 196, 228, 252
 umutsuzluk 25, 32, 238, 260
 utangaçlık 174
 uygar: ~ Batı 88; ~ yaşam 31

V

Valéry 24, 77
 varolma: ~ çabası 70, 71; ~ gücü 70
 Venüs 38, 48, 167, 168, 169, 170, 171, 189, 190, 197, 199, 200, 243
 verici aşk 29, 247
 Viktoryen: ~ ahlak 171; ~ refleksler 243
 Voltaire 31

W

Madam de Warens 20, 80, 81, 176, 213, 236
 Weil, Simone 45

Y

yabancılaşma 101
 yabancılık 114
 yalnızlık 32, 34, 260
 yanlışlıklar 50
 yansıtma(lar) 25, 40, 105, 106, 114, 242, 258
 yaradılış ilkesi 22
 yasallık 63
 yaşam sorunu 15
 yaşama isteği 17, 18, 189, 191
 yazgı 22
 yer değiştirme 106, 128
 yıldırım aşkı 13, 177
 yoksulluk 33, 54, 57, 58, 59, 235
 yoksunluk 53, 57, 193, 195
 yolculuk aşkı 16
 yüceltme 58

Z

zaaf 18, 165
 zamanın geçiciliği 32
 zenginlik 22, 28, 57
 Zeus 39, 51, 52, 58, 60, 189
 zihinsel: ~ alışkanlıklar 209; ~ görüntüler 198
 zorunluluk 21, 133, 155, 158, 177, 220, 245